

2224/2006 ΕΦ ΑΘ

ΕφΑΘ 2224/2006

Εισηγητής: Ανδρέας Ξένος

Κατά το άρθρο 1 του ν. 2121/1993 "πνευματική ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα" (ΦΕΚ τ. Α` 25/4.3.1993) οι πνευματικοί δημιουργοί με τη δημιουργία του έργου αποκτούν πάνω σ' αυτό πνευματική ιδιοκτησία που περιλαμβάνει ως αποκλειστικά και απόλυτα δικαιώματα, το δικαίωμα της εκμετάλλευσης του έργου (περιουσιακό δικαίωμα) και το δικαίωμα της προστασίας του προσωπικού τους δεσμού προς αυτό (ηθικό δικαίωμα). Τα δικαιώματα αυτά περιλαμβάνουν τις εξουσίες, που προβλέπονται στα άρθρα 3 και 4 του νόμου. Κατά το άρθρο 2, ως έργο νοείται κάθε πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης, που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή, ιδίως τα γραπτά ή προφορικά κείμενα, οι μουσικές συνθέσεις με κείμενο ή χωρίς, τα θεατρικά έργα, με μουσική ή χωρίς, τα οπτικοακουστικά έργα κλπ. Κατά το άρθρο 3, το περιουσιακό δικαίωμα δίνει στο δημιουργό ιδίως την εξουσία να επιτρέπει ή να απαγορεύει α) την εγγραφή και την αναπαραγωγή του έργου με κάθε μέσο (μηχανικά, φωτοχημικά, ηλεκτρονικά), β) τη μετάφραση του έργου, γ) τη διασκευή, την προσαρμογή ή άλλες μετατροπές του έργου, δ) τη θέση σε κυκλοφορία του πρωτοτύπου ή αντιτύπων του έργου, με μεταβίβαση της κυριότητας, με εκμίσθωση ή με δημόσιο δανεισμό και την επιλογή περιοριστικών όρων στη μεταβίβαση, την εκμίσθωση ή το δημόσιο δανεισμό, ε) την παρουσίαση του έργου στο κοινό, στ) τη δημόσια εκτέλεση του έργου, ζ) τη μετάδοση ή αναμετάδοση του έργου στο κοινό με τη ραδιοφωνία, την τηλεόραση... Κατά το άρθρο 4, το ηθικό δικαίωμα δίνει στο δημιουργό ιδίως τις εξουσίες α) της απόφασης για το χρόνο, τον τόπο και τον τρόπο κατά τους οποίους το έργο θα γίνει προσιτό στο κοινό (δημοσίευση), β) της αναγνώρισης της πατρότητας του πάνω στο έργο και ειδικότερα την εξουσία που απαιτεί στο μέτρο του δυνατού τη μνεία του ονόματος του στα αντίτυπα του έργου του και κάθε δημόσια χρήση του έργου του ή αντίθετα να κρατάει την ανωνυμία του ή να χρησιμοποιεί ψευδώνυμο, γ) της απαγόρευσης κάθε παραμόρφωσης, περικοπής ή άλλης τροποποίησης του έργου καθώς και κάθε προσβολής του δημιουργού οφειλόμενης στις συνθήκες παρουσίασης του έργου στο κοινό, δ) της προσπέλασης στο έργο του έστω και αν το περιουσιακό δικαίωμα στο έργο ή η κυριότητα ή ο υλικός φορέας του έργου ανήκει σε άλλον οπότε η προσπέλαση πρέπει να πραγματοποιείται κατά τρόπο που προκαλεί τη μικρότερη δυνατή ενόχληση στον δικαιούχο... Κατά τη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 4 του άνω νόμου, το ηθικό δικαίωμα είναι ανεξάρτητο από το περιουσιακό και παραμένει στο δικαιούχο ακόμη και μετά τη μεταβίβαση του περιουσιακού δικαιώματος. Κατά το άρθρο 12 του άνω νόμου, το περιουσιακό δικαίωμα μπορεί να μεταβιβασθεί μεταξύ ζώντων ή αιτία θανάτου ενώ το ηθικό δικαίωμα είναι αμεταβίβαστο μεταξύ ζώντων και μόνο μετά το θάνατο του δημιουργού περιέρχεται στους κληρονόμους του.... Κατά το άρθρο 13 § 1 του άνω νόμου, ο δημιουργός του έργου μπορεί να καταρτίζει συμβάσεις με τις οποίες αναθέτει στον αντισυμβαλλόμενο και αυτός αναλαμβάνει την υποχρέωση να ασκήσει εξουσίες που απορρέουν από το περιουσιακό δικαίωμα όπως η έκδοση του έργου του, ενώ κατά την παράγραφο 2 ο δημιουργός του έργου μπορεί να επιτρέπει σε κάποιον άλλον την άσκηση εξουσιών που απορρέουν από το περιουσιακό του δικαίωμα. Κατά το άρθρο 20 § 1 του ίδιου νόμου, επιτρέπεται χωρίς την άδεια του δημιουργού και χωρίς αμοιβή, η αναπαραγωγή σε εκπαιδευτικά βιβλία, που χρησιμοποιούνται ως βιβλία διδασκαλίας για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση εγκεκριμένα από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ή από άλλο αρμόδιο υπουργείο κατά το επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα έργων του λόγου ενός ή περισσοτέρων συγγραφέων νομίμως δημοσιευμένων που αποτελούν μικρό τμήμα της συνολικής δημιουργίας του καθενός από αυτούς. Κατά την παράγραφο 3 του άρθρου 20 του άνω νόμου η αναπαραγωγή χωρίς άδεια του δημιουργού σε σχολικά βιβλία και χωρίς άδεια των δικαιοδόχων του

θανόντος δημιουργού σε ανθολογίες έργων του λόγου περισσοτέρων συγγραφέων, δεν πρέπει να εμποδίζει την κανονική εκμετάλλευση του έργου από το οποίο λαμβάνονται τα κείμενα και πρέπει να συνοδεύεται από την ένδειξη της πηγής και των ονομάτων του δημιουργού και του εκδότη, εφόσον τα ονόματα αυτά εμφανίζονται στην πηγή. Σχετική ρύθμιση περιεχόταν πριν από την έναρξη εφαρμογής του ν. 2121/1993 και στο άρθρο 10 § 2 της Διεθνούς Σύμβασης της Βέρνης της 9.9.1886 περί προστασίας των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων όπως αναθεωρήθηκε στο Βερολίνο την 13.11.1908 και στο Παρίσι την 24.7.1971 που κυρώθηκε με το νόμο 100/1975 (ΦΕΚ Α` 162/ 1975). Κατά το άνω άρθρο αυτής της Διεθνούς Συμβάσεως επιτρεπόταν στις εσωτερικές νομοθεσίες των χωρών της Ενώσεως να ρυθμίζουν την ευχέρεια νομίμου χρησιμοποίησης στο μέτρο που αυτό δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο σκοπό των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων προς διάνθηση της εκπαίδευσης μέσω εκδόσεων, ραδιοφωνικών εκπομπών ή ηχητικών ή οπτικών εγγραφών υπό την επιφύλαξη ότι η χρησιμοποίηση αυτή είναι σύμφωνη στα χρηστά ήθη. Η καθιέρωση του πιο πάνω περιορισμού με διάταξη αναγκαστικού δικαίου αφορά το περιεχόμενο και την έκταση του περιουσιακού δικαιώματος της πνευματικής ιδιοκτησίας και ιδιαίτερα της εξουσίας αναπαραγωγής και ανήκει στους περιορισμούς που δικαιολογούνται από λόγους κοινωνικής πολιτικής και αποβλέπουν στην προστασία του κοινωνικού συνόλου διότι διευκολύνεται η ανάγκη πληροφόρησης του κοινού, καλύπτονται διάφορες εκπαιδευτικές ανάγκες ή επιβάλλονται από λόγους πολιτιστικούς (Δίον. Καλλινίκου Πνευματική Ιδιοκτησία και Συγγενικά Δικαιώματα (2005) σελ. 195, Μιχ.-Θ. Μαρίνου Πνευματική Ιδιοκτησία (2000) σελ. 194). Η αναπαραγωγή σε σχολικά βιβλία, εντύπων μόνον έργων (άρθ. 81 § 12 ν. 3057/2002) που είναι μικρά τμήματα της συνολικής δημιουργίας ενός ή περισσοτέρων δημιουργών χωρίς άδεια και χωρίς αμοιβή αυτών δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το μέτρο που δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο σκοπό και εκτός από τη μη παρεμπόδιση της κανονικής εκμετάλλευσης του έργου δεν θα πρέπει να θίγει το ηθικό δικαίωμα του συγγραφέα ως δημιουργού για την περιφρούρηση του οποίου άλλωστε προβλέφθηκε ρητά ότι πρέπει αυτή (αναπαραγωγή) να συνοδεύεται από την ένδειξη της πηγής και των ονομάτων του δημιουργού και του εκδότη, εφόσον αυτά αναφέρονται στην πηγή. Ακόμη ο τρόπος αυτής της αναπαραγωγής πρέπει να μη θίγει και άλλες όψεις της προσωπικότητας του δημιουργού από προσβολές όπως όταν η επιλογή του τμήματος του εντύπου έργου που αναπαράγεται στα εγκεκριμένα σχολικά βιβλία δίνει σφαιερή εικόνα της προσωπικότητας του δικαιούχου του ηθικού δικαιώματος ή αν από την παραμορφωτική επιλογή του αναδημοσιευμένου τμήματος του έργου του ή από τις συνθήκες έκδοσης στο σχολικό εγχειρίδιο αυτού θίγεται η προσωπικότητα του, οπότε μπορεί ο πνευματικός δημιουργός κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 65 του ν. 2121/1993 και στο άρθρο 57 ΑΚ να αξιώσει την άρση της προσβολής και την παράλειψη της στο μέλλον υπό την έννοια της παρεμποδίσεως της αναδημοσίευσης στο σχολικό βιβλίο του τμήματος του έργου που δίνει σφαιερή εικόνα ή μειώνει την προσωπικότητα του και σε περίπτωση υπαίτιας προσβολής της πνευματικής ιδιοκτησίας του να αξιώσει αποζημίωση και αποκατάσταση της ηθικής βλάβης του κατ` άρθρο 65 §2 ν. 2121/1993.

Κατά το άρθρο 1 του ν.δ. 749/1970 "περί διδακτικών βιβλίων (ΦΕΚ τ. Α` 277/18.12.70) διδακτικά βιβλία για την εφαρμογή του άνω νομοθετήματος είναι όλα τα χρησιμοποιούμενα από τους μαθητές, κατά τη διδασκαλία των μαθημάτων στα σχολεία Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης, κύρια και βοηθητικά που έχουν εγκριθεί κατά την προβλεπόμενη από τις διατάξεις του διαδικασίας. Το ίδιο ορίζεται και από τη διάταξη του άρθρου 60 § 1 του νόμου 1566/1985 (ΦΕΚ τ. Α` 167/30.9.1985) "Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις". Κατά το άρθρο 2 του ν.δ. 749/70 για τη συγγραφή κάθε διδακτικού βιβλίου προκηρύσσεται διαγωνισμός με απόφαση του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και περιλαμβάνει την προκήρυξη που συντάσσεται κατά περίπτωση βιβλίου από τριμελή επιτροπή από ειδικούς εκπαιδευτικούς ή όχι που συγκροτείται με απόφαση του ΥΠΕΠΘ. Κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 60 του ν. 1566/1985 όπως επαναφέρθηκε σε ισχύ και αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 § 3 του ν. 2525/1997 (ΦΕΚ τ. Α` 188/23.9.97) "Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις" τα διδακτικά βιβλία γράφονται με βάση τα αναλυτικά προγράμματα και τα προγράμματα σπουδών. Η

συγγραφή των διδακτικών βιβλίων γίνεται είτε με προκήρυξη διαγωνισμού είτε με ανάθεση σε έναν ή περισσότερους συγγραφείς ή νομικά πρόσωπα ύστερα από πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος είτε με απευθείας ανάθεση σε συγγραφείς ή σε νομικά πρόσωπα ή σε ομάδες εκπαιδευτικών που αποσπώνται κατά κύρια απασχόληση και χωρίς ιδιαίτερη αμοιβή στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο για τη συγγραφή αυτή. Στις ομάδες εκπαιδευτικών για τη συγγραφή των διδακτικών βιβλίων μπορούν να συμμετάσχουν και σύμβουλοι ή πάρεδροι του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου καθώς και άλλοι ειδικοί επιστήμονες.

Καθιερώνεται η εισαγωγή στα σχολεία περισσότερων από ένα διδακτικών βιβλίων για το μαθητή σε μαθήματα που αυτό κρίνεται απαραίτητο. Στην περίπτωση αυτήν τα διδακτικά βιβλία είτε γράφονται από ειδικές συγγραφικές ομάδες που συγκροτούνται για κάθε βιβλίο με απόφαση του Συντονιστικού Συμβουλίου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου είτε προέρχονται με επιλογή από το ελεύθερο εμπόριο με τις διαδικασίες που προβλέπονται από το άρθρο 60 του ν. 1566/1985. Το δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης των βιβλίων ανήκει στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων εκτός εάν υπάρχει αντίθετη συμφωνία. Κατά την παράγραφο 4 του άρθρου 60 του ν. 1566/1985 για την κρίση των διδακτικών βιβλίων συγκροτούνται επιτροπές κρίσεως από συμβούλους και παρόδρους του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ή και άλλους εκπαιδευτικούς ή ειδικούς επιστήμονες. Στο άρθρο 4 του ν.δ. 749/1970 οριζόταν σε συνδυασμό με όσα αναφέρονταν στο άρθρο 80 § 3 του ν. 309/1976 οι επιτροπές κρίσεως που συγκροτούνται με απόφαση του ΥΠΕΘ και αποτελούνται από τρεις έως πέντε ειδικούς για την περίπτωση του βιβλίου εκπαιδευτικούς ή μη και στο άρθρο 6 του άνω ν.δ. οριζόταν η διαδικασία κρίσεως και εγκρίσεως από την επιτροπή κάθε βιβλίου με βάση έκθεση περί της καταλληλότητας κάθε βιβλίου που υποβάλλουν οι οριζόμενοι εισηγητές εντός τακτής προθεσμίας και για την απόφαση της επιτροπής που με πλήρως αιτιολογημένη πράξη της καθόριζε ποίων συγγραφέων τα βιβλία είναι κατάλληλα και δύνανται να εγκριθούν και ποια είναι ακατάλληλα και απορριπτέα και αξιολογούσε κατά σειρά τα κατάλληλα για τα οποία προτείνονταν τα βραβεία και έπαθλα και ποία από τα βραβευόμενα ή επαινούμενα βιβλία μπορούν να εκδοθούν ως έχουν ή κατόπιν διορθώσεων και βελτιώσεων και να διατεθούν στους μαθητές. Ο Υπουργός είχε δικαίωμα, αν οι εγκριτικές αποφάσεις λήφθηκαν κατά πλειοψηφία, να αναπέμψει το θέμα για επανεξέταση σε συγκροτούμενη κατόπιν αποφάσεως του δευτεροβάθμια επιτροπή εντός ανατρεπτικής προθεσμίας 30 ημερών από της υποβολής ο` αυτόν της σχετικής πράξεως. Η επιτροπή μελετούσε την αναπομπή με όλα τα σχετικά και αποφαινόταν τελικώς με αιτιολογημένη πράξη της που ήταν υποχρεωτική για τον Υπουργό. Κατά την παράγραφο 6 του άρθρου 60 του ν. 1566/1985 η έγκριση των διδακτικών βιβλίων ανήκε στην αρμοδιότητα των οικείων τμημάτων του Π.Ι. στα οποία εισάγονταν τα πορίσματα των επιτροπών κρίσης της παραγράφου 4 του ίδιου άρθρου και στις συνεδριάσεις αυτών των τμημάτων του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου δεν μετείχαν τα μέλη του τα οποία είχαν αναλάβει τη συγγραφή διδακτικού βιβλίου ή μετείχαν στην επιτροπή κρίσης του. Κατά την παράγραφο 7 του άρθρου 60 του ν. 1566/1985 η έκδοση, κυκλοφορία, αγορά και διάθεση διδακτικών βιβλίων γίνεται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων (Ο.Ε.Δ.Β.) από τον οποίο καταβάλλονται χρηματικά βραβεία και έπαθλα αποζημίωσης στους συγγραφείς διδακτικών βιβλίων καθώς και τυχόν αποζημιώσεις στις ομάδες συγγραφής και επιτροπές κρίσεως των διδακτικών βιβλίων κατά τα οριζόμενα στις επόμενες παραγράφους. Στην παράγραφο 9 του άρθρου εκείνου οριζόταν ότι το ύφος των χρηματικών βραβείων, επαίνων με χρηματικά έπαθλα και αποζημιώσεων καθορίζεται με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Οικονομικών και οι σχετικές δαπάνες βαρύνουν τον προϋπολογισμό εξόδων του ΥΠΕΠΘ από τις σχετικές πιστώσεις του οποίου επιχορηγείται ο Ο.Ε.Δ.Β. (άρθ. 9 ν. 1824/1988). Κατά τα οριζόμενα δε στο άρθρο 8 του ν.δ. 749/1970 μετά την διαβίβαση στον Ο.Ε.Δ.Β. των κυρωτικών Υπουργικών Αποφάσεων για τα κριθέντα βιβλία ελάμβανε μέριμνα ο άνω Οργανισμός για την έκδοση, κυκλοφορία στο εμπόριο και την διάθεση στους μαθητές των δημοσίων σχολείων των εγκρινομένων βιβλίων κατά τις διέπουσες την λειτουργία του διατάξεις και για την καταβολή στους συγγραφείς και τους δικαιούχους της εικονογράφησης των καθοριζομένων με αυτές τις Υπουργικές αποφάσεις χρηματικών βραβείων και επάθλων.

Κατά την παράγραφο 9 του άρθρου 3 του ν. 2188/1994 "Ρύθμιση θεμάτων διοίκησης της εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ τ. Α` 18/ 16.2.1994) οριζόταν ότι κατ` εξαίρεση των διατάξεων του ν. 2121/1993 τα θέματα συγγραφής, έκδοσης και κυκλοφορίας των διδακτικών βιβλίων, που διανέμονται δωρεάν εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις του ν.δ. 749/70.

Κατά την παράγραφο 3 του άρθρου 8 του άνω ν.δ. η έγκριση των διδακτικών βιβλίων ίσχυε επί μια πενταετία που άρχιζε από την έκδοση της οικείας Υπουργικής απόφασης έληγε στο τέλος του τελευταίου εντός της πενταετίας σχολικού έτους με δυνατότητα παρατάσεως κάθε φορά για μια ακόμη πενταετία κατόπιν Υπουργικής απόφασης με εισήγηση της οικείας υπηρεσίας διδακτικών βιβλίων.

Στην παράγραφο 4 του άρθρου 8 του άνω ν.δ. οριζόταν ότι η συμμετοχή στους διαγωνισμούς συγγραφής διδακτικών βιβλίων και η ανάληψη εκτελέσεως αυτών των έργων συγέπαγονταν την υποχρέωση των συγγραφέων και εικονογράφων των εγκρινομένων βιβλίων να εκχωρήσουν στον Ο.Ε.Δ.Β. για όλο το χρόνο που οριζόταν στην παράγραφο 3 το δικαίωμα πνευματικής επ` αυτών ιδιοκτησίας κατά πλήρη και απεριόριστη κυριότητα επερχόμενης αυτής της εκχωρήσεως αυτοδικαίως ευθύς μετά την αρχική καταβολή σ` αυτούς των ορισθέντων χρηματικών βραβείων ή επάθλων.

Περαιτέρω οριζόταν στο άρθρο 3 § 9 του νόμου 2188/1994 ότι το άρθρο 20 του ν. 2121/1993 διατηρεί την ισχύ του στα διδακτικά βιβλία που χρησιμοποιούνται στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από τους μαθητές. Κατά το άρθρο 1 του α.ν. 952/1937 ο Ο.Ε.Δ.Β. αποτελεί νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου υπαγόμενο στην εποπτεία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Κατά το άρθρο 2 του άνω αναγκαστικού νόμου όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 75 § 1 του ν. 1566/1985 σκοπός του Οργανισμού έκδοσης διδακτικών βιβλίων είναι η έκδοση ή και διάθεση κάθε είδους βιβλίων και εντύπων που είναι απαραίτητη α) για τις εκπαιδευτικές ανάγκες όλων των βαθμίδων και κατευθύνσεων της εκπαίδευσης β) για τη λαϊκή επιμόρφωση γ) για την προώθηση της επιστημονικής έρευνας και δ) για τις ανάγκες κάθε υπηρεσίας του δημοσίου τομέα.

Κατά την παράγραφο 2 του άνω άρθρου 2 του ίδιου νόμου όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 75 ν. 1566/1985 τα βιβλία και έντυπα που εκδίδονται από τον Ο.Ε.Δ.Β. προσδιορίζονται με αποφάσεις του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Δεν συνάπτει σύμβαση ο Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων με τους πνευματικούς δημιουργούς από έργα των οποίων μικρά τμήματα περιλαμβάνονται κατά αναπαραγωγή σε σχολικά βιβλία λογοτεχνικών κειμένων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έχουν εγκριθεί από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες των μαθητών εκδίδονται δε από τον άνω Οργανισμό κατά τις ισχύουσες διατάξεις. Η επιλογή των κειμένων γίνεται από συγγραφείς ή ομάδες εκπαιδευτικών που μπορούν να προσθέτουν σχόλια και παρατηρήσεις στα αναδημοσιευόμενα στα σχολικά αυτά βιβλία κείμενα για το έργο και τη ζωή των συγγραφέων αυτών καθώς και ερωτήσεις για τον τρόπο έκφρασης και τις ιδέες του συγγραφέα ή τις έννοιες και την κριτική στάση αυτού απέναντι στα γεγονότα που εκθέτει στο αναδημοσιευόμενο έργο του. Οι διενέξεις που δημιουργούνται μεταξύ του Ο.Ε.Δ.Β. και του κάθε πνευματικού δημιουργού σχετικά με την αναπαραγωγή τέτοιων συγγραφικών έργων που γίνεται σε σχολικά βιβλία και την τήρηση ορίζονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 20 του ν. 2121/1993 καθώς και την τυχόν υπέρβαση των επιτρεπομένων ορίων, όπως σε περίπτωση που η επιλογή και η αναπαραγωγή θίγει το ηθικό δικαίωμα και την προσωπικότητα του δημιουργού από παραμορφώσεις ή άλλες μειωτικές συνθήκες δεν δημιουργείται διαφορά από διοικητική σύμβαση. Υπάρχει διοικητική σύμβαση όταν ένα τουλάχιστον από τα συμβαλλόμενα μέρη είναι το δημόσιο ή ΝΠΔΔ, έχει αυτή αντικείμενο σχετικό με τη λειτουργία δημόσιας υπηρεσίας ή εξυπηρετούν δημόσιο σκοπό και η κατάρτιση και εκτέλεση της διέπεται έστω και εν μέρει από κανόνες διοικητικού δικαίου ή περιέχει νομίμους όρους που εξασφαλίζουν υπέρ του συμβαλλομένου Δημοσίου ή ΝΠΔΔ δυνατότητες μονομερούς επέμβασης ή εξαιρετικό συμβατικό καθεστώς (ΑΠ ολομ. 7/2001 Χρ. ΙΔ 2001.248). Αντίθετα δημιουργείται διαφορά που αναφέρεται, εν όψει και όσων εκτίθενται στην αγωγή, στην ύπαρξη και την προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας του δημιουργού αν οφείλεται στον

τρόπο και τις συνθήκες αναπαραγωγής τμήματος του συγγραφικού του έργου σε εκπαιδευτικό βιβλίο για τη μέση εκπαίδευση. Η διαφορά αυτή αφορά σε άρση και παράλειψη προσβολής ιδιωτικού δικαιώματος και σε αποζημίωση και γεννάται ιδιωτικής φύσεως αμφισβήτηση για την επίλυση της οποίας αρμόδια είναι τα πολιτικά δικαστήρια (άρθρο 1 περ. α ΚΠολΔ ΣτΕ ολ. 2175/2002 Χρ. ΙΔ 2002.940). Κατ' ακολουθίαν αυτών δεν αφορά η ένδικη αγωγή διοικητική διαφορά ουσίας από διοικητική σύμβαση για να ανήκει σ' αυτές που υπήχθησαν στη δικαιοδοσία των τακτικών δικαστηρίων κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 1 § 2 περ. ι' του ν. 1406/1983).

Κατά το άρθρο 1 § 2 περ. η' του άνω νόμου 1406/1983 σε συνδυασμό με τα άρθρα 9 § 1 στοιχ. γ' και 10 του ίδιου νόμου στις διοικητικές διαφορές ουσίας που ανήκουν στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων από 11.6.1985 και εφεξής περιλαμβάνονταν και αυτές που αφορούσαν ευθύνη του δημοσίου ή ν.π.δ.δ. προς αποζημίωση από παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων τους κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που του έχει ανατεθεί σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 105, 106 του ΕισΙΜΑΚ αν η πράξη αυτή εκδόθηκε ή η παράλειψη συντελέστηκε μετά τις 11.6.1985. (ΑΠ 1700/1999 ΕΛΔ 2000.991). Η κατά τα άρθρα 105 και 106 του ΕισΝΑΚ ευθύνη του Δημοσίου των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου προς αποζημίωση για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων τους κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί στα όργανα του δημοσίου και για πράξεις ή παραλείψεις των καταστατικών οργάνων που είναι στην υπηρεσία του ν.π.δ.δ. και εκφράζουν τη βούληση του κατά την ενάσκηση της εξουσίας που έχει ανατεθεί σ' αυτά, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος (ΑΠ 214/2003 ΕΛΔ 2004.395), υπάρχει στις περιπτώσεις που η παράνομη συμπεριφορά συντελείται με εκτελεστές διοικητικές πράξεις των οργάνων του ή παραλείψεις προς έκδοση τέτοιων πράξεων αλλά και από υλικές ενέργειες που τελέστηκαν σε συνάρτηση με την οργάνωση και λειτουργία της δημοσίας υπηρεσίας ή εξαιτίας της ή από παραβίαση διάταξης που προστατεύει δικαίωμα ή απλό συμφέρον του ιδιώτη εφ' όσον όμως δεν συνδέονται με την ιδιωτική διαχείριση της περιουσίας του δημοσίου ή του ν.π.δ.δ. ούτε οφείλονται σε πταίσμα του οργάνου και αυτό ενήργησε εκτός του κύκλου των υπηρεσιακών του καθηκόντων (ΑΕΔ 5/1995). Όταν επιδιώκεται αποζημίωση για παρανομία οργάνων του δημοσίου ή ν.π.δ.δ. αλλά η επικαλούμενη ως παράνομη ενέργεια συντελέστηκε μέσα στα πλαίσια ή έχει ως υπόβαθρο σχέση ιδιωτικού δικαίου, οι διαφορές που ανακύπτουν υπάγονται στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων (σχ. ΑΕΔ 11/1992, ΑΕΔ 42/1990, ΑΕΔ 3/2004 ΕΛΔ 2005.373 επ.). Κατ' ακολουθίαν αυτών και προς ως τα αιτήματα αναγνωρίσεως οφειλής στον ενάγοντα κατ' άρθρο 65 ν. 2121/1993 και 57, 972, 914 ΑΚ αποζημιώσεως και χρηματικής ικανοποίησης για ηθική βλάβη από την προσβολή του ηθικού δικαιώματος του ως πνευματικού δημιουργού και της προσωπικότητας του υπό τις συνθήκες που επικαλείται ότι παρουσιάστηκε χωρίς μνεία των απαιτούμενων ενδείξεων και παραμορφωμένο τμήμα διηγήματος του όπως περιελήφθη στο σχολικό βιβλίο που εκδόθηκε από το εναγόμενο ν.π.δ.δ. και διανεμήθηκε στους μαθητές της τρίτης τάξεως λυκείου κατά το σχολικό έτος 2001-2002 η δημιουργούμενη διαφορά που ανέκυπτε ως προερχόμενη από ιδιωτικό δικαίωμα όπως είναι το δικαίωμα του πνευματικού δημιουργού στο έργο του υπαγόταν στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων όπως έκρινε και το πρωτοβάθμιο δικαστήριο που ήταν καθ' ύλην και κατά τόπο αρμόδιο προς εκδίκαση της. Εν όψει των ανωτέρω ο ισχυρισμός του εφεσίβλητου ότι αφορούσε διοικητική διαφορά η ένδικη αγωγή που έπρεπε να απορριφθεί ως υπαγόμενη κατά το άρθρο 1 ν. 1406/1983 σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 6 § 2 και 7 § 1 του ν. 2717/1999 στη δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων κατά το μέρος που προτείνεται προς απόκρουση της εφέσεως του αντιδίκου του είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Η προσβολή δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας υπάρχει σε συνάρτηση με το υποκείμενο της πνευματικής ιδιοκτησίας τις περιουσιακές και ηθικές εξουσίες που παρέχει το δικαίωμα και τους νόμιμους περιορισμούς της. Ως προσβολή ισχύει κάθε πράξη που επεμβαίνει στις εξουσίες (ηθικές και περιουσιακές) και η πράξη αυτή γίνεται χωρίς την άδεια του δημιουργού ή χωρίς να συντρέχει άλλος λόγος που να αίρει τον παράνομο χαρακτήρα της προσβολής. Η προσβολή εμφανίζεται είτε ως πιστή αντιγραφή του πρωτοτύπου χωρίς καμία ή εντελώς επουσιώδεις αλλαγές, ως τροποποίηση, διασκευή ή προσαρμογή του πρωτοτύπου έτσι ώστε να

υπάρχει ομοιότητα μεταξύ των δύο έργων ή ανάληψη από τον προσβολέα σημαντικού μέρους του πρώτου έργου ή ως προσβολή ανεξάρτητα από την ύπαρξη άλλου έργου. Η προσβολή απολύτου και αποκλειστικού δικαιώματος όπως αυτό της πνευματικής ιδιοκτησίας συνιστά πράξη παράνομη και εφόσον γίνεται υπαίτια συνιστά αδικοπραξία επειδή ενέχει αφ' εαυτής εναντίωση προς την αποκλειστική εξουσία του δικαιούχου. Η επέμβαση αυτή δημιουργεί την παράνομη πράξη κατά το άρθρο 914 ΑΚ και κατά το άρθρο 65 ν. 2121/1993. Το άρθρο 65 αποτελεί ειδική διάταξη σε σχέση με το άρθρο 914 ΑΚ. Οι γενικές αδικοπρακτικές διατάξεις του ΑΚ εφαρμόζονται μόνον όταν η ειδική διάταξη αφήνει κενά όπως στο θέμα της παραγραφής, της αξίωσης της παράλειψης, στο θέμα της αδικοπραξίας από κοινού ή της ευθύνης του προστηθέντος (922 ΑΚ) και στο βαθμό που δεν είναι ασυμβίβαστες με το νομοθετικό πνεύμα που διέπει τις διατάξεις των άρθρων 63 επ. ν. 2121/93, (Μιχ.-Θ. Μαρίνο ΕΛΔ 1994 σελ. 1447, τον ίδιο ΕΛΔ 1997 παρατηρήσεις υπό την ΠΠρΑΘ 9138/1996 σελ. 161, του ίδιου Πνευματική Ιδιοκτησία (2000) σελ. 277- 278).

Από το άρθρο 914 ΑΚ που προβλέπει ότι όποιος ζημιώσει άλλον παράνομα και υπαίτια έχει υποχρέωση να τον αποζημιώσει συνάγεται ότι εκτός από την επέλευση της ζημίας απαιτείται α) αυτή να προξενήθηκε από το δράστη παράνομα και υπαίτια ήτοι από δόλο ή αμέλεια, β) η παράνομη συμπεριφορά του υπαιτίου να οφείλεται σε πράξη ή παράλειψη αυτού και γ) να υφίσταται πρόσφορη (αιτιώδης) συνάφεια μεταξύ της ζημιόγону πράξης ή παράλειψης και της επελθούσας ζημίας. Η υπαίτια παράλειψη του δράστη γεννά την υποχρέωση του προς αποζημίωση όταν αυτός είναι υποχρεωμένος στην πράξη από το νόμο ή τη δικαιοπραξία ή την καλή πίστη κατά την κρατούσα κοινωνική αντίληψη και όταν δημιούργησε ορισμένη επικίνδυνη κατάσταση και έχει υποχρέωση να λάβει κάθε ενδεικνυόμενο από την περίπτωση μέτρο για προστασία των τρίτων από την πρόκληση σ' αυτούς οποιασδήποτε ζημίας πριν και μετά τη δημιουργία της επικίνδυνης κατάστασης. Η υπαιτιότητα απαιτείται μόνο για την αξίωση αποζημίωσης επί προσβολής δικαιώματος του πνευματικού δημιουργού και όχι για την αξίωση άρσης της προσβολής και παράλειψης στο μέλλον όπως προκύπτει από τη γραμματική διατύπωση του άρθρου 65 § 1 και τις γενικότερες διατάξεις που ισχύουν στα άλλα άυλα αγαθά και ρυθμίζουν τα θέματα προσβολής όπως οι διατάξεις του ν. 146/1914. Περαιτέρω, κατά τη διάταξη του άρθρου 922 ΑΚ ο κύριος ή ο προστήσας άλλον ευθύνεται για τη ζημιά που ο υπηρέτης ή ο προστηθείς προξένησε σε τρίτο παράνομα κατά την υπηρεσία του. Κατά την έννοια αυτής της διατάξεως, προστηθείς για την αδικοπραξία του οποίου ευθύνεται υπό τους άνω όρους το πρόσωπο που δέχεται τις υπηρεσίες του, είναι εκείνος που με τη βούληση του τελευταίου ως προστήσαντος απασχολείται διαρκώς ή παροδικώς στη διεκπεραίωση υποθέσεως και γενικά στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων αυτού κάτω από τις οδηγίες και εντολές τούτου ως προς τον τρόπο εκπληρώσεως των καθηκόντων του. Επομένως για την ίδρυση αντικειμενικής ευθύνης του προστήσαντος που χωρίς ίδιο πταίσμα του ευθύνεται για το πταίσμα του υπ' αυτού προστηθέντος και η οποία είναι αδικοπρακτική και μπορεί να περιλαμβάνει και υποχρέωση ικανοποίησης της ηθικής βλάβης του προσβληθέντος πρέπει ο προστηθείς να τελεί υπό τις εντολές και οδηγίες του προστήσαντος ως προς τον τρόπο εκπλήρωσης των καθηκόντων του προς τις οποίες και να είναι υποχρεωμένος να συμμορφώνεται ή να προκάλεσε ο προστηθείς ζημία σε τρίτο κατά κατάχρηση της υπηρεσίας του που υφίσταται όταν η ζημιόγону πράξη τελέσθηκε εντός των ορίων των καθηκόντων που ανατέθηκαν στον προστηθέντα ή επ' ευκαιρία ή εξ αφορμής της υπηρεσίας αλλά κατά παράβαση των οδηγιών και εντολών που δόθηκαν σ' αυτόν ή καθ' υπέρβαση των καθηκόντων του εφόσον μεταξύ της ζημιόγону ενέργειας του προστηθέντος και της υπηρεσίας που ανατέθηκε σ' αυτόν υπάρξει εσωτερική συνάφεια (ΑΠ 926/2004 ΕΛΔ 2005.1658, ΑΠ 778/2003 ΕΛΔ 2005.80).

Από ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα: Ο ενάγων είναι συγγραφέας με ευδόκιμη παρουσία στα ελληνικά γράμματα και έχουν κυκλοφορήσει βιβλία με διηγήματα και μυθιστορήματα του από πολλών ετών στην Ελλάδα που έχουν μεταφραστεί και σε αρκετές άλλες γλώσσες και έχουν κυκλοφορήσει σε χώρες της αλλοδαπής, κατατάσσεται δε στους λογοτέχνες της μεταπολεμικής και σύγχρονης εποχής. Αυτός επίσης έχει μεταφράσει δύο αρχαίες τραγωδίες που έχουν παιχθεί από το θέατρο Τέχνης στην Επίδαυρο, τα έτη 1979 και 1980 και έχει γράψει ακόμη σενάρια για κινηματογραφικά έργα, μεταξύ των

οποίων και εκείνο για την ταινία του Ο. Αγγελόπουλου "Ταξίδι στα Κύθηρα" για το οποίο έχει τιμηθεί με το βραβείο σεναρίου στο Φεστιβάλ των Καννών το έτος 1984, ενώ το έτος 1990 αυτός τιμήθηκε με το κρατικό βραβείο μυθιστορήματος για το βιβλίο "Στοιχεία για τη δεκαετία του `60". Μεταξύ των συγγραφικών έργων του ενάγοντος περιλαμβάνονταν και η συλλογή διηγημάτων "Θα βρείτε τα οστά μου υπό βροχήν" που εκδόθηκε το έτος 1992 από τον εκδοτικό οίκο Άγρα και επανεκδόθηκε (ανατύπωση) το έτος 1998 για λογαριασμό των ίδιων εκδόσεων. Στην πιο πάνω συλλογή διηγημάτων που είχε εκδοθεί σε μικρού σχήματος βιβλίο από 124 σελίδες μαζί με τα εσώφυλλα και τον πίνακα περιεχομένων, περιλαμβάνονταν δώδεκα σύντομα τέτοια έργα, από τα οποία τέσσερα ήταν ανέκδοτα και τα υπόλοιπα αυτών είχαν δημοσιευθεί παλαιότερα σε εφημερίδες, περιοδικά, λογοτεχνικό ημερολόγιο. Μεταξύ των διηγημάτων αυτών του ενάγοντος περιλαμβάνονταν και ένα από τα πιο σύντομα, που κατελάμβανε τις σελίδες 59-62 του άνω βιβλίου και το οποίο είχε τον τίτλο ο Παναγιώτης. Το πιο πάνω σύντομο διήγημα με τον ίδιο τίτλο έχει συμπεριληφθεί κατά το μεγαλύτερο μέρος του στο βιβλίο "Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας", Γ Τεύχος (1945-2000) που εκδόθηκε ως σχολικό βιβλίο για την Γ τάξη ενιαίου λυκείου το έτος 2001, σε 125.000 αντίτυπα από τον εναγόμενο Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, στην Αθήνα. Προηγήθηκε σχετική σύμβαση μεταξύ του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και των , , , που ήταν υπεύθυνος σύμβουλος στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, , , ως υπευθύνων για τη συγκέντρωση των λογοτεχνικών κειμένων (ποιήματα - μυθιστορήματα - διηγήματα) ελλήνων ποιητών και πεζογράφων και μεταφρασμένων στα ελληνικά έργων ξένων λογοτεχνών που περιλήφθηκαν στο άνω σχολικό βιβλίο, μαζί με σχόλια, πληροφορίες για τους συγγραφείς και με ερωτήσεις κάτω από κάθε λογοτεχνικό κείμενο) για τους μαθητές στους οποίους προοριζόταν να διδαχθούν κάποια από αυτά τα έργα των άνω λογοτεχνών.

Στο τμήμα του άνω διηγήματος του ενάγοντος που έχει περιληφθεί σ' αυτό το σχολικό βιβλίο που εκδόθηκε από τον εναγόμενο Οργανισμό το έτος 2001 για την Γ τάξη ενιαίου λυκείου έχει παραλειφθεί από τους υπεύθυνους συγκεντρώσεως των παρατιθεμένων στο βιβλίο αυτό λογοτεχνικών κειμένων η πρώτη σελίδα του κειμένου του διηγήματος όπως αυτό είχε δημοσιευθεί στο βιβλίο με την άνω συλλογή διηγημάτων του ενάγοντος που είχε εκδοθεί από τις εκδόσεις Το τμήμα που δεν συμπεριλήφθηκε στο σχολικό βιβλίο αναφερόταν στο χρόνο και τόπο γεννήσεως του νέου με το κύριο όνομα που αποτελούσε και τον τίτλο του διηγήματος για τον οποίο γινόταν λόγος ο' αυτό, στο χρόνο που κλήθηκε να εκπληρώσει τις στρατιωτικές υποχρεώσεις τη μονάδα όπου παρουσιάστηκε και εκπαιδεύτηκε και την ειδικότητα που πήρε ως στρατεύσιμος και τη συμμετοχή του στη συνέχεια στις πολεμικές επιχειρήσεις στη Μικρά Ασία και ειδικότερα προς το Εσκή Σεχίρ, την παρασημοφόρηση του από τον τότε βασιλέα και μετά μέσω Αρμύρας Ερήμου υπό συνθήκες στερήσεων μέχρι το Γόρδιο κατά την προέλαση του ελληνικού στρατού προς την Άγκυρα.

Στο σχολικό βιβλίο που εκδόθηκε από τον εναγόμενο Οργανισμό περιέχεται το τμήμα του διηγήματος αυτού του ενάγοντος στο οποίο αφηγείται ότι ο πιο πάνω νέος στρατιώτης συνελήφθη στο Αλή Βεράν αιχμάλωτος από τους Τούρκους μαζί με τα υπολείμματα του Γ Σώματος και το στρατηγό Τρικάρη όταν υποχώρησε το μέτωπο στο οποίο είχε συμπυκωθεί ο ελληνικός στρατός το έτος 1922. Ότι ο νέος εκείνος περιλαμβάνονταν σε όσους αιχμάλωτους στρατιώτες μας επέζησαν μετά δεκαοκτάμηνη καταναγκαστική εργασία και εξευτελισμούς και ανταλλάχθηκαν το έτος 1924 μαζί με άλλους 300 αιχμάλωτους στη Σμύρνη όπου μεταφέρθηκε από την Κιλικία και από εκεί μέσω επιτροπής του Ερυθρού Σταυρού ατμοπλοϊκώς στην πατρίδα. Ότι ασθένησε από το έτος 1927 από τις κακουχίες κατά την αιχμαλωσία από ανίατη ασθένεια, ότι όταν ζήτησε σύνταξη και υπέβαλε τα δικαιολογητικά στο Υπουργείο του απάντησαν μετά εννέα μήνες αρνητικά ότι αναγκάστηκε για να επιβιώσει μετά τον θάνατο της μητέρας του και ενός πιο μεγάλου αδελφού του που τον συντηρούσε να κάνει θελήματα και μετά να ζητιανεύει με το πρόσχημα ότι εμπορευόταν μικροποσότητες από αρωματικά φυτά και βότανα ότι γινόταν αντικείμενο χλεύης και πειραγμάτων ότι με την πάροδο των ετών και τον κλονισμό της υγείας του περισσότερο, δεν μπορούσε ούτε να κινείται όπως πριν και ζούσε πια στο χωριό του με ανέχεια και με όσα στοιχειώδη για τη διαβίωση του εξασφάλιζε από κάποιους συγγενείς δεχόμενος σε

αντάλλαγμα να βόσκει κάποια ζώα που είχαν, μέχρι το θάνατο του το καλοκαίρι του έτους 1973 μόνος και αβοήθητος από πνιγμό σε κάποιο λάκκο που γλιστρώντας έπεσε όπως έσκυψε να πει νερό για να ξεδιψάσει.

Μετά τον τίτλο του διηγήματος κάτω από το ονοματεπώνυμο του ενάγοντος ως συγγραφέα του υπήρχε στη σελίδα 312 του σχολικού βιβλίου πριν από το παρατιθέμενο κείμενο η επεξήγηση ότι πρόκειται για διήγημα και κάτω από το τέλος του κειμένου υπήρχαν ερωτήσεις προς τους μαθητές για παρατήρηση των αντιστοιχιών των χρονικών στιγμών στις οποίες αναφέρονταν τα γεγονότα που εξέθετε ο συγγραφέας με πολύ συνοπτικό τρόπο στο άνω αφήγημα για τη οπτική γωνία του αφηγητή και αν έμενε ουδέτερος στην έκθεση των γεγονότων, για εξέταση της δράσης, της μορφής και της γενικότερης συμπεριφοράς του ήρωα και για συσχέτισμό του κειμένου που περιεχόταν στις σελίδες αυτές 312-313 με αποσπάσματα από τα απομνημονεύματα του Μακρυγιάννη και με στίχο από ποίημα του Σεφέρη. Το παραπάνω διήγημα ήθελε να επισημάνει την έλλειψη οποιασδήποτε βοήθειας και συμπαράστασης από την πολιτεία στον ήρωα που είχε συμμετάσχει και είχε διακριθεί στις πολεμικές επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής του θητείας όταν μετά αρρώστησε και έζησε με στερήσεις μόνος. Στη σελίδα 314 του βιβλίου αυτού με τα άνω λογοτεχνικά κείμενα υπήρχε φωτογραφία του ενάγοντος και παρατίθονταν στοιχεία από τη ζωή του και τα έργα του ως συγγραφέα. Στον πίνακα περιεχομένων του άνω σχολικού βιβλίου στη σελίδα 478 υπήρχε το όνομα και επώνυμο του ενάγοντος ως συγγραφέα του διηγήματος "ο Παναγιώτης" που περιεχόταν στη σελίδα 312 και σημείωση της συλλογής "Θα βρείτε τα οστά μου υπό βροχήν" από την οποία προερχόταν αυτό καθώς και ότι είχε εκδοθεί από τις εκδόσεις

Δεν υπάρχει ούτε στις σελίδες 312-313 του άνω σχολικού βιβλίου με το δημοσιευόμενο τμήμα του άνω σύντομου διηγήματος του ενάγοντος ούτε στη σελίδα 478 στον πίνακα περιεχομένων όπου μνημονεύεται η πηγή προέλευσης του και τα στοιχεία του συγγραφέα και του εκδότη σημείωση ότι το αναπαραγόμενο έργο ήταν τμήμα του διηγήματος αυτού. Από την αναδημοσίευση στο σχολικό βιβλίο που εξέδωσε ο εναγόμενος Οργανισμός για τους μαθητές της Γ τάξεως ενιαίου λυκείου του μεγαλύτερου τμήματος του άνω διηγήματος συγγραφέας του οποίου ήταν ο ενάγων όπως ανωτέρω αναφέρεται δεν εμποδιζόταν η κανονική εκμετάλλευση του έργου από το οποίο έχει ληφθεί το κείμενο που αναδημοσιεύθηκε. Δεν διαπιστώνεται παράλειψη τηρήσεως του τιθεμένου από το άρθρο 20 § 3 του ν. 2121/1993 όρου να συνοδεύεται η αναπαραγωγή από την ένδειξη της πηγής και των ονομάτων του δημιουργού και του εκδότη από το ότι παρατίθενται ορισμένα από αυτά τα στοιχεία όχι μαζί με το αναδημοσιευόμενο κείμενο του έργου αλλά στον πίνακα περιεχομένων του σχολικού βιβλίου. Επιτρεπτός ο εναγόμενος Οργανισμός Διδακτικών Βιβλίων για χάρη της εκπαίδευσής των μαθητών του λυκείου προέβη στην έκδοση του άνω σχολικού βιβλίου χωρίς να θίγεται από την ενέργεια του αυτή το περιουσιακό δικαίωμα του ενάγοντος ως πνευματικού δημιουργού, το οποίο ως προς την εξουσία αναπαραγωγής υπόκειται στους περιορισμούς που τίθενται από τα άρθρα 20 επ. ν. 2121/1993. Ο τρόπος παρουσιάσεως στο άνω διδακτικό βιβλίο που εκδόθηκε από τον εναγόμενο Οργανισμό του τμήματος του άνω διηγήματος του ενάγοντος χωρίς εισαγωγικό σημείωμα κάτω από τον τίτλο του έργου και χωρίς να συνοδεύεται από σχόλια και υποσημειώσεις επελέγη από τους υπευθύνους της ομάδας που ανέλαβε να συγκεντρώσει τα λογοτεχνικά κείμενα των συγγραφέων, τα βιογραφικά τους στοιχεία και να διατυπώσει σχετικά ερωτήματα προς τους μαθητές στους οποίους θα διδασκόταν. Δεν συνδέονταν με σχέση προστήσεως με τον εναγόμενο Οργανισμό τα μέλη της ομάδας που επιμελήθηκαν τη συγκέντρωση των λογοτεχνικών κειμένων και την υπόλοιπη ύλη του άνω σχολικού βιβλίου που εκδόθηκε από τον εναγόμενο αφού δεν απασχολήθηκαν περιοδικώς στη διεκπεραίωση υποθέσεως και στην εξυπηρέτηση συμφέροντος του εναγομένου κάτω από τις οδηγίες και τις εντολές και κατά την βούληση των νομίμων εκπροσώπων αυτού του ν.π.δ.δ. Από υπηρεσίες του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων καθορίσθηκε η επιτροπή των υπευθύνων για τη συλλογή της ύλης του άνω διδακτικού βιβλίου για μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και το δικαίωμα χρήσεως και εκμεταλλεύσεως του βιβλίου αυτού ανήκει στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων από χρήματα του προϋπολογισμού εξόδων του οποίου

καθορίζονταν κατόπιν αποφάσεων των αρμοδίων Υπουργών και τα ποσά των χρηματικών βραβείων, επαίνων και αποζημιώσεων που δίδονταν στους συγγραφείς και τις ομάδες συγγραφής και κρίσεως των διδακτικών βιβλίων που εγκρίνονταν ως κατάλληλα να εκδοθούν και διατεθούν στους μαθητές. Δεν αρκούσε για την ύπαρξη προστήσεως από τον εναγόμενο Οργανισμό των άνω υπευθύνων το ότι πληρώνονταν χρήματα για βραβεία, χρηματικά έπαθλα, αποζημιώσεις στους συγγραφείς διδακτικών βιβλίων από πιστώσεις που ελάμβανε από το Υπουργείο στην εποπτεία του οποίου ανήκε. Δεν ευθυνόταν επομένως ο εναγόμενος Οργανισμός για το αν επελέγη από την ομάδα των υπευθύνων που της ανατέθηκε η συγκέντρωση των λογοτεχνικών κειμένων που θα αποτελούσαν την ύλη του άνω διδακτικού βιβλίου το συγκεκριμένο τμήμα του άνω διηγήματος του ενάγοντος να αναδημοσιευθεί στο σχολικό αυτό βιβλίο και όχι άλλο περισσότερο γνωστό και αντιπροσωπευτικό κείμενο του ίδιου συγγραφέα ούτε αν η πιο πάνω ομάδα υπευθύνων της ύλης του βιβλίου αυτού με κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας για τους μαθητές της τρίτης τάξεως λυκείου δεν συμπεριέλαβαν εισαγωγικό σχόλιο πριν από το τμήμα του διηγήματος του ενάγοντος που περιλαμβάνονταν στο βιβλίο για το χρόνο που γράφτηκε το έργο και την ιστορική και κοινωνική συγκυρία τότε που δημοσιεύθηκε ούτε υποσημειώσεις και επεξηγήσεις για ορισμένα γεγονότα και τοπωνύμια που αναφέρονται σ' αυτό προκειμένου να διευκολυνθεί ο αναγνώστης στην κατανόηση και εκτίμηση του. Από το τμήμα του σύντομου διηγήματος του ενάγοντος όπως συμπεριελήφθη στο άνω διδακτικό βιβλίο ήταν δυνατό να κατανοήσουν οι μαθητές στους οποίους απευθυνόταν το κείμενο και το νόημα του και χωρίς τις άνω επεξηγήσεις, σχόλια και υποσημειώσεις που κατά τον ενάγοντα και τους μάρτυρες που εξετάστηκαν από την πλευρά του έπρεπε να είχαν συμπεριληφθεί αφού η εξιστόρηση και η έκθεση των γεγονότων στο αφήγημα αυτό ήταν απλή και σε σειρά χωρίς παρεμβολές υπήρχαν δε στο ίδιο σχολικό βιβλίο και άλλα πεζογραφήματα της μεταπολεμικής λογοτεχνίας που είχαν παρατεθεί σε τμήματα χωρίς σχόλια και υποσημειώσεις. Δεν είχε ο εναγόμενος Οργανισμός, με βάση τις διατάξεις που διέπουν την έκδοση διδακτικών βιβλίων για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση και υπό τον περιορισμό που ετίθετο από το άρθρο 20 του ν. 2121/ 1993, υποχρέωση να μεριμνήσει για τον τρόπο παρουσιάσεως του ενάγοντος ως συγγραφέα της μεταπολεμικής και σύγχρονης εποχής ώστε να μη θεωρηθεί λιγότερο σπουδαίος από τους λοιπούς συγγραφείς κείμενα των οποίων με περισσότερες σελίδες και συνοδευόμενα από σχόλια και εισαγωγικά σημειώματα είχαν συμπεριληφθεί στο ίδιο βιβλίο αφού δεν ανήκε στις αρμοδιότητες του εν λόγω Οργανισμού η έγκριση του περιεχομένου των σχολικών βιβλίων αλλά στα μέλη των επιτροπών του ΥΠΕΠΘ και του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Εφόσον όμως το άρθρο 20 του ν. 2121/1993 διατηρούσε την ισχύ του για τα διδακτικά βιβλία που χρησιμοποιούνταν στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ο εναγόμενος Οργανισμός που εξέδωσε το συγκεκριμένο βιβλίο με κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας για τους μαθητές της Γ τάξεως λυκείου ανεξάρτητα από το ότι είχε δικαίωμα να προβεί στην αναδημοσίευση σ' αυτό τμήματος του διηγήματος αυτού του ενάγοντος ως μικρού δείγματος της συνολικής δημιουργίας του έπρεπε προς αποφυγή σχηματισμού εσφαλμένης εντύπωσης σε όσους απευθυνόταν το άνω βιβλίο κειμένων νεοελληνικής λογοτεχνίας για τον συγγραφέα του ως προς τη σύνθεση και πληρότητα των έργων του στα οποία περιλαμβάνονταν και διηγήματα να φροντίσει να περιληφθεί ένδειξη ότι το δημοσιευμένο στο άνω σχολικό βιβλίο τμήμα του αποτελούσε απόσπασμα του διηγήματος "ο Παναγιώτης" του ενάγοντος. Σε άλλα αναδημοσιευμένα στο ίδιο διδακτικό βιβλίο τμήματα διηγημάτων και αφηγηματικών κειμένων άλλων συγγραφέων υπήρχε η επεξήγηση κάτω από τον τίτλο τους ή κατά την παράθεση εισαγωγικού σχολίου ότι αποτελούσαν αποσπάσματα. Από την αναγραφή της ενδείξεως ότι αποτελούσε μέρος μόνον του διηγήματος του ενάγοντος συγγραφέα το τμήμα έργου που περιελήφθη στο άνω σχολικό βιβλίο με κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας που εκδόθηκε από τον εναγόμενο Οργανισμό δημιουργούνταν ευθύνη αυτού ως εκδότη έναντι του ενάγοντος για την υπό μειωτικές συνθήκες για τον συγγραφέα αναδημοσίευση του άνω εντύπου κειμένου που αποτελούσε πνευματικό δημιούργημα του τελευταίου ανεξάρτητα από το ότι δεν εγκρινόταν από τα καταστατικά όργανα του εναγομένου αλλά από τα μέλη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου τα διδακτικά βιβλία για τις ανάγκες των μαθητών των γυμνασίων και των λυκείων της χώρας. Υπείχε και ο Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων αυτοτελή υποχρέωση να μη θίγονται, κατά την έκδοση σχολικών βιβλίων στα οποία αναπαράγονταν τμήματα έργων λόγου, τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας των δημιουργών

αυτών. Εφόσον όμως δεν υφίστατο ο ενάγων από την άνω υπαίτια παράλειψη του εναγομένου Ο.Ε.Δ.Β. περιουσιακή ζημία αλλά μόνον ηθική κατά το μέρος που θιγόταν το ηθικό του δικαίωμα ως πνευματικού δημιουργού και η προσωπικότητα του ως συγγραφέα - λογοτέχνη ήταν περιορισμένη η έκταση και το είδος της προσβολής. Ανάλογα με τα στοιχεία αυτά και με το βαθμό του πταίσματος των νομίμων εκπροσώπων του εναγομένου και την περιουσιακή κατάσταση των μερών και την κοινωνική θέση του ενάγοντος η οφειλόμενη με βάση τους κανόνες της λογικής χρηματική ικανοποίηση κατά την εύλογη κρίση του Δικαστηρίου δεν υπερέβαινε το ποσό των 5.000 ευρώ. Δεν θιγόταν με την έφεση του ενάγοντος η εκκαλουμένη κατά το μέρος που αφορούσε την άρση της προσβολής του ενάγοντος ως πνευματικού δημιουργού και την παράλειψη της στο μέλλον όπως έγινε με την έκδοση από τον εναγόμενο Οργανισμό αυτού του σχολικού βιβλίου στο οποίο συμπεριλήφθηκε τμήμα του άνω διηγήματος του ενάγοντος χωρίς να δευκρινθεί ότι ήταν απόσπασμα. Η ευθύνη του εναγομένου όσον αφορά την αποκατάσταση της άνω προσβολής του ενάγοντος θεμελιώνεται στην έκδοση και διάθεση του άνω σχολικού βιβλίου με μειωτική γι' αυτόν ως πνευματικό δημιουργό αναδημοσίευση τμήματος διηγήματος του σ' εκείνο και όχι στην πρόστηση από τον Οργανισμό της ομάδας των υπευθύνων συγκεντρώσεως και εγκρίσεως της ύλης των άνω βιβλίων όπως δέχθηκε το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο και η εσφαλμένη καταχώρηση στην εκκαλουμένη των στοιχείων των μαρτύρων που ενώπιον της Ειρηνοδίκη Αθηνών έδωσαν την μνημονευόμενη ένορκη βεβαίωση και πρέπει να διορθωθεί η εκκαλουμένη όπως προς τις αντίστοιχες αιτιολογίες. Κατά τα λοιπά κατ' ορθή εκτίμηση των αποδείξεων οδηγήθηκε στο ίδιο άνω αποτέλεσμα το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο και επεδίκασε το ίδιο ποσό ως χρηματική ικανοποίηση υπέρ του ενάγοντος χωρίς να επιδικάσει αποζημίωση από τα άρθρα 914 και 65 § 2α ν.2121/1993 και είναι αβάσιμες οι αιτιάσεις που ο ενάγων επικαλείται για μεγαλύτερου εύρους προσβολή του και για το ότι έπρεπε να του επιδικασθεί μεγαλύτερη χρηματική ικανοποίηση και να αναγνωρισθεί ότι του οφειλόταν και αποζημίωση από τον αντίδικο του και οι σχετικοί λόγοι με τους οποίους προτείνονται τα παράπονα αυτά κατά της εκκαλουμένης είναι αβάσιμοι.

Κατά το άρθρο 528 ΚΠολΔ αν ασκηθεί έφεση από το διάδικο που δικάσθηκε σαν να ήταν παρών, η εκκαλουμένη απόφαση εξαφανίζεται μέσα στα όρια που καθορίζονται από την έφεση και τους πρόσθετους λόγους και ο εκκαλών δικαιούται να προβάλει όλους τους ισχυρισμούς που μπορούσε να προτείνει πρωτοδίκως. Κατά το άρθρο 524 § 2 ΚΠολΔ, όπως ισχύει μετά την τροποποίηση του με το άρθρο 16 § 3 ν. 2915/2001 και το άρθρο 8 § 3 ν. 3043/ 2002, η προφορική συζήτηση κατά τις διατάξεις του άρθρου 270 όπως ισχύει είναι υποχρεωτική μόνο στην περίπτωση του άρθρου 528 στην οποία εφαρμόζονται όλες οι διατάξεις του άρθρου 270. Ειδικώς στις περιπτώσεις που δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 528, η κατάθεση των προτάσεων γίνεται έως την έναρξη της συζήτησης και η κατάθεση της προσθήκης σε αυτές έως τη δωδέκατη ώρα της τρίτης εργάσιμης ημέρας μετά τη συζήτηση, κατά την παράγραφο 3 δε του άνω άρθρου 524 σε περίπτωση ερημοδικίας του εκκαλούντος η έφεση απορρίπτεται.

Σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 524 ΚΠολΔ στη διαδικασία ενώπιον του δευτεροβαθμίου δικαστηρίου δεν γίνεται προφορική συζήτηση και ανάπτυξη της υπόθεσης ενώπιον του και δεν εξετάζονται μάρτυρες εκτός αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 529. Η παράγραφος 2 του ίδιου άρθρου 524 καθιερώνει εξαίρεση για τις δίκες ενώπιον του Εφετείου στην περίπτωση του άρθρου 528 στην οποία η έφεση αποτελεί υποκατάστατο της καταργηθείσας (άρθ. 9 § 1 ν. 2145/1993) ανατιολόγητης ανακοπής ερημοδικίας, αφού επιφέρει χωρίς έρευνα των λόγων της εξαφάνιση της εκκαλουμένης απόφασης και την αναδίκαση της υπόθεσης από το εφετείο, που ουσιαστικά λειτουργεί ως πρωτοβάθμιο δικαστήριο. Γι' αυτό επιβάλλεται επί εφέσεως του ερήμην δικασθέντος πρωτοδίκως διαδίκου η συζήτηση να γίνεται προφορικά, εν όψει και του ότι κατά τη νέα διάταξη του άρθρου 535 § 1 δεν είναι δυνατή η αναπομπή της υποθέσεως στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο. Η παράγραφος 2 του άρθρου 242 ΚΠολΔ κατά την οποία προβλέπεται στις περιπτώσεις που η προφορική συζήτηση δεν είναι υποχρεωτική να μπορούν οι διάδικοι να συμφωνήσουν με κοινή δήλωση που υπογράφεται από τους πληρεξουσίους δικηγόρους των ότι δεν θα παραστούν κατά την εκφώνηση ή να υποβάλουν χωριστά τέτοια δήλωση ένας ή ορισμένου πληρεξουσίου των διαδίκων που

παραδίδεται από τον πληρεξούσιο δικηγόρο στον αρμόδιο γραμματέα το αργότερο την παραμονή της δικασίμου και σημειώνεται στο πινάκιο αμέσως, μετά την εισαγωγή της υποχρεωτικής προφορικής συζητήσεως ενώπιον όλων των πρωτοβαθμίων δικαστηρίων, δεν ισχύει πλέον και το πεδίο εφαρμογής του περιορίζεται στη δευτεροβάθμια δίκη, λόγω και της παραπομπής του άρθρου 524 στο άρθρο 242, μόνον όπου η συζήτηση δεν είναι στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο προφορική. Συνεπώς, όπου στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο η συζήτηση είναι υποχρεωτικά προφορική όπως στην περίπτωση των άρθρων 524 § 2 και 528, όπως τροποποιήθηκαν με τα άρθρα 16 ν. 2915/2001 και 8 § 3 ν. 3043/2002, το άρθρο 242 § 2 δεν εφαρμόζεται.